

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 660/1-ХИ/10
14.05.2015. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој ХИХ редовној седници, одржаној дана 14.05.2015. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: ДРУШТВО ЛИДИЈЕ И ФРИГИЈЕ ОД I ДО III ВЕКА Н.Е. (Society in Lydia and Phrygia from the 1st to the 3rd century AD), кандидата мр Олге Пелцер-Вујачић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 27.01.2015. године.

Кандидат мр Олга Пелцер-Вујачић објавила је рад: *Saxa loquuntur – камење говори* уколико га пустимо, Историјски записи 1-2/2014, 91-98.)

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Василије Гвозденовић

Факултет Филозофски

04/1-2 бр.6/2731

(број захтева)

15.05.2015.

(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области

друштвено-хуманистичких наука

(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Олге (Петар) Пелцер-Вујачић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Олге (Петар) Пелцер-Вујачић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Друштво Лидије и Фригије од I до III века н.е.

61206-132/2-

Универзитет је дана 27.01.2015. својим актом под бр 15 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Друштво Лидије и Фригије од I до III века н.е.

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Олге (Петар) Пелцер-Вујачић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 2.04.2015. одлуком факултета под бр 475/1-XI/8 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Маријана Рицл	редовни проф.	историја	Филозофски ф.
2. др Мирко Обрадовић	доцент	исто	Филозофски ф.
3. др Немања Вујчић	научни сарадник	исто	Филозофски ф.
4. др Thomas Corsten	редовни проф.	исто	Historisch- Kulturwissenschaftliche Fakultat, Wien

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 14.05.2015.

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

Н а с т а в н о - н а у ч н о м в е ћ у Ф и л о з о ф с к о г
ф а к у л т е т а
У н и в е р з и т е т а у Б е о г р а д у

О д л у к о м к о ј у ј е Н а с т а в н о - н а у ч н о в е ћ е
Ф и л о з о ф с к о г ф а к у л т е т а у Б е о г р а д у д о н е л о
н а с в о ј о ј X V I I I р е д о в н о ј с е д н и ц и о д р ж а н о ј 02.04.2015.
г о д и н е , и з а б р а н и с м о у к о м и с и ј у з а
о ц е н у и о д б р а н у д о к т о р с к е д и с е р т а ц и ј е „Society
i n L y d i a a n d P h r y g i a f r o m t h e 1 s t t o t h e 3 r d c e n t u r y A D “ („Д р у ш т в о Л и д и ј е и
Ф р и г и ј е о д 1 . д о 3 . в е к а н . е . “) к о ј у ј е п о д н е л а
д о к т о р а н д
О л г а П е л ц е р - В у ј а ч и ћ . П о ш т о с м о п р е г л е д а л и
р у к о п и с д и с е р т а ц и ј е , с л о б о д н и с м о д а
Н а с т а в н о - н а у ч н о м в е ћ у Ф и л о з о ф с к о г
ф а к у л т е т а у Б е о г р а д у п о д н е с е м о с л е д е ћ и

ИЗВЕШТАЈ:

М а г и с т а р О л г а П е л ц е р - В у ј а ч и ћ ј е р о ђ е н а 19.02.1977.
г о д и н е у Б е о г р а д у , г д е ј е з а в р ш и л а
о с н о в н у и с р е д њ у ш к о л у . О с н о в н е с т у д и ј е
и с т о р и ј е н а Ф и л о з о ф с к о м ф а к у л т е т у у
Б е о г р а д у у п и с а л а ј е 1996 . г о д и н е . Д и п л о м и р а л а
ј е 2001 . г о д и н е с а п р о с е ч н о м о ц е н о м 9.24 .
П о с т д и п л о м с к е с т у д и ј е н а О д е љ е в у з а
и с т о р и ј у , К а т е д р и з а и с т о р и ј у с т а р о г в е к а ,
у п и с а л а
ј е 2001 . и з а в р ш и л а 2006 . о д б р а н о м м а г и с т а р с к о г
р а д а „Д о ј и љ е у р и м с к о м Е г и п т у “ п р е д
к о м и с и ј о м у с а с т а в у п р о ф . д р М . Р и ц л , д о ц . д р Д .
С т е ф а н о в и ћ , п р о ф . д р (у п е н з и ј и) М .
М и р к о в и ћ . О д 2003 . д о 2013 . б и л а ј е з а п о с л е н а н а
Ф и л о з о ф с к о м ф а к у л т е т у у Б е о г р а д у к а о
и с т р а ж и в а ч п р и п р а в н и к / с а р а д н и к н а
п р о ј е к т и м а ф и н а н с и р а н и м о д с т р а н е
М и н и с т а р с т в а

просвете и науке Републике Србије. Од октобра 2013. ради у Историјском институту Универзитета Црне Горе у Подгорици као виши страживач.

Докторска дисертација О.Пелцер - Вујачић „Society in Lydia and Phrygia from the 1st

to the 3rd century AD“ („Друштво Лидије и Фригије од 1. до 3. века н.е.“) у целости је

написана на енглеском језику, будући да је један од чланова комисије за њену оцену, проф. др Thomas Corsten (Universität Wien), странац. Тема је пријављена Одељењу за

историју Филозофског факултета 27.10.2014.,

прихваћена је од стране Научно-наставног већа истог Факултета 26.02.2015. и комисија за њену оцену је изабрана 02.04.2015.

Рукопис дисертације обухвата 408 страна.

Главни текст обухвата 293 стране

подељене у осам поглавља. Потом следи

„Додатак“ састављен од десет табела, списак скраћеница, наративних извора, нумизматичких извора, документарних извора и

библиографија.

Докторска дисертација О.Пелцер - Вујачић „Society in Lydia and Phrygia from the 1st

to the 3rd century AD“ („Друштво Лидије и Фригије од 1. до 3. века н.е.“) настала је са

намером да делимично попуни велику

празнину у библиографији о историји Мале Азије у

антици. Иако су Лидија и Фригија две

најзначајније континенталне малоазијске области

од архајског до позноантичког периода,

тренутно не постоји ниједна монографија чија би

тема била њихова друштвена структура у

периоду Римског царства. Од 1. до 3. века н.е.,

Мала Азија, као и остале области које су

улазиле у састав Римског царства, доживљава свој највећи процват и достиже ниво развоја који није изједначен до 20. века. Јасан знак

овог цветања су бројни документарни извори,

пре свега, грчки натписи на камену који су стигли до нас, и чији број у случају Лидије и

Фригије достиже и престиже 5.000. Сваком

историчару античког периода добро је познат проблем који представља непостојање или

сиромаштво извора за многобројна важна историјска питања и проблеме. Са римском Лидијом и Фригијом проблем је супротан - имамо бројне изворе чије је објављивање почело у 16. веку, али који су разбацани у стотинама публикација, делом веома ретким и неприступачним, посебно у нашим библиотекама. Овакво стање сигурно не служи као

подстицај за истраживаче и њиме се, између осталог, може објаснити и непостојање монографије о Лидији и/или Фригији у доба Римског царства. Ни дисертација О. Пелцер - Вујачић не покрива све аспекте живота ових двеју области, јер би за то било потребно најмање толико рада колико је у њу до сад уложено, већ су њена ужа тема друштвени слојеви, од римских сенатора до робова. Намера је била не само да ова тема буде истражена, већ и да се уради поређење између двеју суседних области и уоче сличности и разлике, како на локалном новоу, тако и у односу на остатак провинције Азије. Будући да

је реч о старим и богатим крајевинама које су у периоду од 9. до 6. века пре н.е. доминирале Малом Азијом и грчким полисима на источној обали Егејског мора, а након губитка политичке самосталности остале изузетно важне за све касније освајаче - Персијанце, Александра Великог, његове дијадохе, династије Селеукида и Аталида, Римљане, није никакво изненађење да су Лидија и Фригија и у доба Римског царства области од примарног значаја, економски и цивилизацијски бисери у оквиру римске провинције Азије, урбанизовани и богати крајеви поносни на своје домаће традиције. Зато

сваки успели покушај проучавања њиховог друштва, економије, религије или културе, изазива посебну пажњу научне јавности и значајно доприноси разумевању укупне

ситуације у античкој Анадолији. Хеуристички део дисертације О.Пелцер - Вујачић изискивао је велики труд у циљу проналажења што већег броја документарних и наративних извора о Лидији и Фригији у доба Римског царства. Претпоставка је била да ће таквих извора бити у довољном броју да се може прићи анализи друштвених слојева и њихове интеракције у поменутих областима. Ово се потврдило као тачно, с тим што се очекивало да извори буду информативнији - то што су бројни, показало се, не мора значити да увек пружају обимне и квалитетне податке у оном степену у коме је то за нас пожељно. Друге хипотезе које су нашле своју потврду током израде дисертације тичу се великог значаја професионалних и културних удружења у свакодневном животу обеју области, приметног демографског раста и економског просперитета, јаче урбанизације Лидије у поређењу са Фригијом, и очувања домаћих културних и културних традиција упркос поодмаклој хеленизацији. Докторска дисертација О.Пелцер - Вујачић „Society in Lydia and Phrygia from the 1st to the 3rd century AD“ („Друштво Лидије и Фригије од 1. до 3. века н.е.“) састоји се од осам поглавља и више додатака. Прво поглавље, „Introduction“ (стр. 1-14), уводи нас у тему рада представљајући географију и историју Лидије и Фригије пре и током периода Римског царства. Друго поглавље, „Sources“ (стр. 15-38), даје сажет преглед најважнијих грчких и латинских наративних (Страбон, Дион Христором, Елије Аристид, Флавије Филострат, Дион Касије, Цицерон, Плиније Старији, Плиније Млађи, Тацит) и документарних (натписи, локални новац) извора. Треће поглавље „Historiography“ (стр. 39-45), анализира ранију научну продукцију посвећену друштвеним слојевима Римског царства уопште и Лидији и Фригији у истом периоду, од 19. века до данас. Четврто

поглавље, „Senatorial Order“ (стр. 46-96), бави се највишим друштвеним слојем Римског царства, сенаторима и њиховим породицама. У Лидији је потврђено 12 сенатора, у Фригији 18. Једна петина укупног броја носи номен Флавије, а само у једном случају сенатора из Фригије налазимо номен Аурелије. Најранији посведочени сенатор живео је у време цара Нерона. Лидијски и фригијски сенатори су пореклом потомци крајевских породица, италских колониста из доба републике и утицајних локалних породица. Анализиране су њихове војне и грађанске каријере, где год је изворна грађа то допуштала, породичне везе међу припадницима истог стаљежа, положај и утицај жена сенатског стаљежа, богатство и издашност локалних сенатора, а све уз опширно цитирање античких извора и графичко представљање породичних стабала најугледнијих породица. Пето поглавље, „Provincial and Municipal Elite“ (стр. 97-166), најобимније је јер обухвата чланове витешког стаљежа (стр. 98-134) и муниципалну елиту (стр. 134-166). Витешке каријере изазивају велику пажњу истраживача, па тако Пелцер - Вујачић детаљно расправља о каријерама истакнутих витезова попут Л. Антонија Зенона из Лаодикеје на Лики, Г. Јулија Клеона из Еуменије или Т. Антонија Клаудија Алфена Аригнота из Тијатире. Посебна пажња је посвећена питању архијереја Азије/азијарха, које свакако то и заслужује у раду ове врсте. И у овом поглављу налазимо више породичних стабала угледних локалних породица чији су чланови каријеру најчешће започињали у римској војсци и по повратку у своје градове обављали локалне магистратуре. Градске магистратуре су детаљно истражене и каталогизиране, при чему су уз натписе на камену

консултоване и легенде на локалном бронзаном новцу. На степенику испод витезова налазила се муниципална елита која није поседовала ценз неохподан за уписивање у списак витезова, али је, без обзира на то, свеприсутна у документарним изворима. Ово поглавље је веома богато подацима и добро анализираним изворима и пружа одличан пример како треба писати локалну историју античког периода. Шесто поглавље, „Middle Class“ (стр. 167-233), за нијансу је краће од претходног, али подједнако информативно. Термин „средња класа“, како аутор објашњава у уводу, коришћен је у недостатку бољег за означавање свих слободних грађана лидијских и фригијских полиса који не припадају сенатском/витешком сталезу и муниципалној елити, то јест, ситних земљопоседника и сељака, занатлија, ситних трговаца и беземљаша који раде за надницу. Многи од поменутих били су чланови бројних професионалних занатских удружења посведочених у римској Лидији и Фригији. Ова удружења и њихова бројност сведоче о високом нивоу занатства у поменутих областима, посебно у домену прераде вуне и лана (Саита и Тијатира у Лидији и Хијераполис у Фригији били су главни центри текстилне производње). Надгробни натписи чланова професионалних удружења често препуштају бригу о гробу удружењу, док живи чланови учествују у састанцима, доношењу заједничких одлука, постављању почасних натписа и статуа, прославама и играма. Другу групу добровољних удружења римске Лидије и Фригије представљају култна удружења посвећена слављењу култова локалних божанстава и римских царева. Остатак шестог поглавља бави се члановима вишег персонала локалних култова, војницима и ветеранима, становницима сеоских насеља на територији полиса, породицама припадника „средње

класе“ и њиховом културом и образовањем. Седмо поглавље, „Slaves and Freedmen“ (стр. 234-280), анализира све доступне податке о неслободним житељима римске Лидије и Фригије, а последње, осмо поглавље, насловљено је „Conclusion“ (стр. 281-293). „Appendix I“ (стр. 294-375) садржи 10 табела: сенатори из Лидије/Фригије, витезови из Лидије/Фригије, архијереји Азије/азијарси из Лидије/Фригије, магистрати из Лидије/Фригије, професионална удружења и занимања из Лидије/Фригије. На стр. 376-403 налазе се списак скраћеница, наративних извора, нумизматичких извора, документарних извора и коришћене литературе. Докторска дисертација О. Пелцер - Вујачић „Society in Lydia and Phrygia from the 1st to the 3rd century AD“ („Друштво Лидије и Фригије од 1. до 3. века н.е.“) представља успео покушај писања локалне историје двеју малоазијских области у доба Римског царства. Тежиште рада је на друштвеним слојевима, али су током анализе постојећих наративних и документарних извора за ове области неизбежно дотакнути и делимично истражени и други аспекти свакодневног живота, попут, на пример, градских институција, привреде, локалних култова, образовања и културног живота, хеленизације и романизације. Рад О. Пелцер - Вујачић је прва монографија посвећена становништву Лидије и Фригије. За њено писање је био потребан велики напор у сакупљању јако расутих извора који покривају скоро 500 година историје, и добро владање класичним језицима. Поузданим историјским методом аутор је успео да овлада великом количином изворног материјала неуједначене вредности и да из њега извуче максимум. Током усмене одбране, чланови комисије изнеће своје примедбе које ће помоћи да, у штампаном облику, ова докторска дисертација

постане један од основних приручника за све историчаре који се баве Малом Азијом у античко доба.

Докторска дисертација О.Пелцер - Вујачић „Society in Lydia and Phrygia from the 1st

to the 3rd century AD“ („Друштво Лидије и Фригије од 1. до 3. века н.е.“) у свему је урађена

према одобреној пријави и представља

оригинално и самостално научно дело. Будући да

су се стекли сви услови прописани законом,

предлажемо Научно-наставном већу

Филозофског факултета у Београду да

одобри њену јавну одбрану.

У Београду, 14.04.2015. _____

Проф. др Маријана Рицл

Prof. Dr. Thomas Corsten, Universität Wien

Доц. др Мирко Обрадовић

Др Немања Вујачић, научни сарадник